

Motion till riksdagen 2019/20:44

av **Per Lodenius (C)**

med anledning av prop. 2018/19:136 Ett modernt public service nära publiken – Villkor 2020–2025

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förhandsprövningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion så långt det är möjligt ska tillgängliggöra sitt journalistiska public service-material för fri användning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur public service-företagen på ett mer flexibelt sätt ska kunna tillgodoräkna sig onlineutbudet för barn och unga och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om public service-bolagens beredskapsuppdrag och roll vid kris samt hur regelverken påverkar public service-företagens förutsättningar att utföra sina uppgifter inom totalförsvaret, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Det är viktigt med en bredd i det svenska medieutbudet. Public service behövs liksom de kommersiella mediabolagen för detta. Regeringens förslag är att systemet med förhandsprövning ska behållas under kommande tillståndsperiod men att vissa ändringar i systemet behöver göras. Centerpartiet instämmer i detta. Dock bör man i detta sammanhang även se över det faktum att regeringen i dag är den instans som har att fatta beslut vad gäller förhandsprövningen. Att public service är oberoende vad gäller politisk påverkan är viktigt och bör även fastslås vad gäller förhandsprövningen. Därför bör systemet enligt vår mening se annorlunda ut där regeringen inte är inblandad i beslutsfattande vad gäller förhandsprövningen.

Public service spelar en stor roll för spegling av hela landet. Den behövs sida vid sida med de privata aktörerna för att ha en mångfald av perspektiv. Ett fortsatt brett uppdrag för public service är centralt för att utbudet ska vara fortsatt relevant för många i Sverige. Vi lever i en tid med ett alltmer differentierat medieutbud och tidningar under ekonomisk press. Samtidigt finansieras public service-medierna SVT, SR och Utbildningsradion via en public service-avgift. Med nya digitala verktyg finns goda möjligheter att få mer public service utan extra kostnader.

Enligt sändningstillståndet ska public service-medierna ”präglas av folkbildningsambitioner”. Men genom att begränsa användandet av det producerade materialet till egna kanaler begränsas dessa ambitioner och möjligheter.

För att få ett ökat utnyttjande av allmänheten och av andra medier av det public service-material som Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion producerat behövs en förändring av deras öppenhet och tillgänglighet.

Barn och ungas konsumtion av medier förändras ständigt och snabbare än för övriga. Vi ser också en dramatisk ökning av onlineanvändandet av public service-bolagens utbud hos barn och unga. Det är viktigt för public service-bolagen att möta denna grupp på de plattformar där de finns för att kunna utföra sitt uppdrag att vara relevant och en demokratisk nytting också för denna grupp. Att enbart ha marknätet i fokus för att uppfylla barnuppdraget är inte att ha publikens perspektiv. Kravet bör därför utformas på ett sådant sätt som möjliggör en flexibilitet över tid i fråga om hur stor del av onlineverksamheten för barn och unga som kan tillgodoses.

Public service-bolagen har en viktig uppgift att fylla vid kriser, och därför är beredskapsuppdraget för bolagen en viktig uppgift. För att tydligare se över hur detta beredskapsuppdrag ska se ut och verkställas och hur ansvaret ska fördelas både mellan bolagen och mellan myndigheter bör en utredning tillsättas. Det bör i detta sammanhang även utredas hur samverkan mellan bolagen och ansvariga myndigheter ska genomföras, hos vilka myndigheter ansvar för detta ska ligga och hur samarbetet med de fristående public service-bolagen ska se ut liksom ansvarsfördelningen. Behovet av att upprätta konkreta planer för dessa totalförvarsuppgifter lyfts också av Förvarsberedningen i Ds 2017:66 liksom behovet att öva på hur verksamheten ska fungera ifall högsta beredskap skulle gälla. Det finns också behov att se över hur regelverken påverkar public service-företagens förutsättningar att utföra sina uppgifter inom totalförsvaret.

Tillgången till svensk public service på Åland behöver tydligare säkras. Ålands status har sin grund i Nationernas Förbunds beslut den 27 juni 1921 om Ålands statstillhörighet och självstyrelse så som det stadgades i den första självstyrelselagen från 1920 och Ålandsöverenskommelsen 1921. Syftet med Ålandsöverenskommelsen är ett skydd för den åländska befolkningens språkliga och kulturella förhållanden och lokala traditioner, en typ av nationalitetsskydd. Ålandsöverenskommelsen tillkom som en garanti för att Sverige och Finland tillsammans ska verka för att de överenskomna förpliktelserna ska uppfyllas. Det handlar bl.a. om det svenska språkets ställning på Åland, och en viktig del i detta sammanhang är möjligheten att ta del av de svenska public service-sändningarna på Åland. Sverige har också över tid i samarbete med Finland och Åland på olika sätt garanterat tillgången till svensk public service på Åland. Bland annat genom en överenskommelse (SÖ 1965:18) som ledde till att den s.k. Väddö-masten sattes upp 1965. Vid digitaliseringen av Sveriges Television 2003 gjordes ett tillägg i överenskommelsen (SÖ 2003:19) där Sverige genom ”erforderliga åtgärder” ska förbättra möjligheterna att se svenska televisionsprogram på Åland.

De förändrade mönstren för att ta del av medier innebär att alltmer av tv-utbudet konsumeras online via exempelvis SVT Play. Regeringen bör därför, som man gjorde vid digitaliseringen av Sveriges Television 2003, ta initiativ till ytterligare tillägg i överenskommelsen för att återigen genomföra ”erforderliga åtgärder” för att denna gång garantera tillgång till svensk public service på Åland även online.

Frågan om tillgång till svensk public service ligger utanför det här ärendets ram och yrkanden om det kan därför inte väckas här, men Centerpartiet avser att återkomma till frågan i ett annat sammanhang.

Per Lodenius (C)